

Leidraad bio in gemeenten en steden

Actief zijn rond bio in je gemeente of stad, het kan! BioForum, koepelorganisatie van de biologische landbouw- en voedingssector, wil gemeenten en steden een duwtje in de rug geven en ontwikkelde daartoe deze 'Leidraad bio in gemeenten en steden'.

Een gemeente of stad staat dicht bij haar inwoners en heeft dus een grote impact: doordat ze het goeie voorbeeld geeft of door inwoners te informeren, sensibiliseren en actief bij het beleid te betrekken. Zo kunnen mensen aangezet worden om bij te dragen aan een ecologische toekomst.

BioForum geeft aan welke concrete acties je als gemeente of stad kan uitwerken rond biologisch consumeren. Voor landelijke gemeenten is er ook een luik 'Boeren bio leren kennen'.

1. De gemeente of stad als bioconsument

De gemeente heeft een belangrijke voorbeeldfunctie en kan zo ook ondersteunend werken naar de biologische sector en de lokale economie:

A. De gemeente of stad kan ambtenaren informeren en sensibiliseren over biologische landbouw en voeding.

De duurzaamheidsambtenaar kan volgende activiteiten plannen:

- *Biobabbel: dit is een interactieve infoavond waarop kennis gemaakt wordt met biologische producten: hoe ze geproduceerd worden, de herkenbaarheid, de verkrijgbaarheid, de controle, enz.*
- *Bezoek aan een biologisch bedrijf (doe mee aan een Boerentoe van Wervel bijvoorbeeld), een biowinkel of een biosupermarkt.*
- *Infosessie over de GGO-problematiek of een GGO-debat.*
- *Infosessie organiseren over en afhaalpunt zijn voor voedselteams of biogroenten- en fruitabonnement.*

Voor meer info:

WWW.VELT.BE

WWW.WERVEL.BE

WWW.VOEDSELTEAMS.BE

WWW.BIODICHTBIJHUIS.BE

WWW.TANDEMWEB.BE

De gemeente kan informatieboekjes -gratis te verkrijgen bij de Biotheek- over biologische landbouw en voeding beschikbaar stellen in alle gemeentediensten.

Voor meer info:

WWW.BIOTHEEK.BE

Er kan een redactioneel artikel over een biologische boerderij of een biowinkel in het personeelsblad opgenomen worden.

B. De gemeente of stad kan biologische producten opnemen in het aankoopbeleid van de gemeente- of stadsdiensten.

Koop je als gemeente of stad al Fairtrade producten (koffie, suiker, thee, enz), of ben je al Fairtrade gemeente of stad, dan is de stap naar biologische producten snel gezet. Immers niet alle Fairtrade producten zijn bio, maar hoe langer hoe meer zijn ze dat wel. Probeer als gemeente zo veel mogelijk bij lokale boeren aan te kopen; dit stimuleert de Vlaamse bioboer, sociale tewerkstelling en is bovendien goed voor het milieu, aangezien producten dan geen duizenden kilometers moeten afleggen. Als gemeente kan je bijvoorbeeld biologische melk aankopen bij een Vlaamse bioboer of fruitmanden bestellen. Zo geeft de gemeente het goede voorbeeld aan eigen personeel en burgers en ondersteunt ze tegelijkertijd ook biologische landbouw. Aangezien bioboeren, vanwege het arbeidsintensieve karakter van biologische bedrijfsvoering, vaak zorgen voor lokale en sociale tewerkstelling, geeft de gemeente ook op dit vlak een duwtje in de rug.

Voor meer info:

WWW.BIODICHTBIJHUIS.BE

WWW.MILIEUKOOPWIJZER.BE

WWW.IKBENVERKOCHT.BE

Als gemeente of stad kan je je laten begeleiden om in gemeenschapskeukens van bijvoorbeeld de gemeentelijke scholen, in een gefaseerde aanpak, biologische producten op te nemen.

Voor meer info:

WWW.PROBILA-UNITRAB.BE (ACTIVITEITEN/PROJECT CATERING)

- C.** De gemeente of stad kan biologische producten gebruiken en promoten tijdens activiteiten: recepties, festivals, braderijen, ambtenarendagen, enz.

Voor meer info:

WWW.BIODICHTBIJHUIS.BE

WWW.VELT.BE

- D.** De duurzaamheidsambtenaar kan bio promoten naar scholen toe (Bio met Klasse, Biofruitopschool, zie ook verder).

Voor meer info:

WWW.BIOFRUITOPSCHOOL.BE

WWW.BIOMETKLASSE.BE

- E.** De gezondheidsambtenaar kan informatie -gratis te verkrijgen bij de Biotheek- over bio verspreiden naar de LOGO's (Lokaal Gezondheids Overleg) en de kinderopvang van Kind en Gezin.

Voor meer info:

WWW.BIOTHEEK.BE

- F.** Als gemeente of stad kan je meedoen aan de Bioweek. Deze week loopt elk jaar tijdens de eerste helft van juni.

Voor meer info:

WWW.BIOWEEK.BE

Wat zijn de troeven van biologische voeding?

Biologische producten horen thuis in een gezond voedingspatroon

Bioproducten zijn het resultaat van een moderne landbouwmethode die bewust geen gebruik maakt van chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen of chemische meststoffen. De bioboer verbetert de bodem met organische mest of compost, beschermt de bodem door teeltrotatie en kiest voor sterke plantenrassen. Ook in de veeteelt werken de bioboer en bioboerin met sterke dierenrassen en maken geen gebruik van preventieve antibiotica. Zij houden hun dieren gezond door hun natuurlijke gedrag zo veel mogelijk te respecteren, door gezonde biologische voeding en door voldoende daglicht en een buitenruimte. Zo krijg je gezonde granen, vlees, groenten en fruit. Bovendien werken bioboeren, vanwege het arbeidsintensieve karakter van de bedrijfsvoering, vaak met extra personeel, wat de lokale en vaak ook de sociale tewerkstelling ten goede komt.

De biologische voedingsindustrie respecteert de kwaliteitsvolle grondstoffen en houdt de producten zuiver. Biologisch brood, kaas, vleeswaren, sauzen... zijn allemaal bereid zonder chemische bewaarmiddelen, kleurstoffen of andere mogelijk ongezonde additieven. Ook bij bewaring en opslag ziet de biologische distributie af van chemische middelen die schimmel en rot moeten tegengaan. De gezondheidstroeven van biologische voeding worden hoe langer hoe meer wetenschappelijk onderbouwd. Niet enkel vanwege de manier waarop biovoeding wordt geproduceerd, maar ook omdat ze hogere concentraties aan gezonde stoffen bevat en bepaalde ongezonde stoffen niet bevat.

Ook de Vlaamse Gezondheidsraad spreekt zich uit voor een ondersteuning van de biologische landbouw en veeteelt door de overheid om de bevolking minder gecontamineerde voedingswaren te laten verbruiken.

Kortom, kiezen voor bio zorgt voor een gezonde en natuurlijke omgeving voor de huidige en toekomstige generaties in een verantwoorde sociaal-economische context.

2. De burger bio leren kennen

Een gemeente of stad kan veel meer doen dan zelf stelling nemen over bio. Zij kan namelijk de hele gemeenschap stimuleren om zich achter bio te zetten.

Wat kan je als gemeente doen naar burgers toe?

A. De duurzaamheidsambtenaar kan volgende activiteiten plannen:

- *Biobabbel: dit is een interactieve infoavond waarop kennis gemaakt wordt met biologische producten: hoe ze geproduceerd worden, de herkenbaarheid, de verkrijgbaarheid, de controle, enz.*
- *Bezoek aan een biologisch bedrijf (doe mee aan een Boerentoe van Wervel bijvoorbeeld) of een biowinkel of een biosupermarkt.*
- *Infosessie over de GGO-problematiek of een GGO-debat.*
- *Infosessie over voedselteams en lokale aankoop van bioproducten.*

Voor meer info:

WWW.VELT.BE

WWW.WERVEL.BE

WWW.VOEDSELTEAMS.BE

WWW.TANDEMWEB.BE

WWW.BIODICHTBIJHUIS.BE

De gemeente kan informatieboekjes -gratis te verkrijgen bij de Biotheek- over biologische landbouw en voeding beschikbaar stellen in alle bibliotheken of op andere openbare plaatsen.

Voor meer info:

WWW.BIOTHEEK.BE

Er kan een redactioneel artikel over een biologische boerderij of een biowinkel in het gemeentelijk informatieblad opgenomen worden. De gemeente kan een biomarkt organiseren.

Voor meer info

WWW.BIOMARKTEN.BE

B. Ook scholen zijn belangrijke spelers!

Zij huisvesten en vormen de burgers van morgen. De gemeente kan scholen stimuleren enerzijds door bio op te nemen in haar aankoopbeleid, anderzijds door eens een bioboer, biobedrijf en biowinkel in de gemeente te bezoeken of een bio-ontbijtactie te organiseren, of mee te doen aan de campagne 'biofruit op school'. Secundaire scholen kunnen ook meedoen aan het educatief project 'Bio met Klasse'. Dit is een lessenpakket over bio, milieu, duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid en ethiek. Een ideaal aanbod voor milieudagen, projecten en lessen,...

Lessen voor alle graden, vakoverschrijdend en veelzijdig: met spelmateriaal, media, leesmateriaal en projecten.

Voor meer info:

WWW.BIOFRUITOPSCHOOL.BE

WWW.BIOMETKLASSE.BE

WWW.SCHOOLKOOPWIJZER.BE

WWW.MILIEUZORGOPSCHOOL.BE

Scholen kunnen aangemoedigd worden om in gemeenschapskeukens, in een gefaseerde aanpak en onder begeleiding, biologische ingrediënten op te nemen.

Voor meer info:

WWW.PROBILA-UNITRAB.BE

LOGO's alsook de gemeente of stad kunnen kribbes en onthaalouders aanmoedigen om biologische ingrediënten op te nemen.

Voor meer info:

WWW.BIOFORUM.BE

De gemeente of stad kan voedselteams, thuisverkoop en andere lokale afzetmogelijkheden voor bio promoten.

Voor meer info:

WWW.VOEDSELTEAMS.BE

WWW.BIODICHTBIJHUIS.BE

Roep burgers op om mee te doen aan de bioweek.

Voor meer info:

3. Boeren bio leren kennen

Biologisch boeren kan; de Vlaamse bioboeren bewijzen dat, maar het zou goed zijn moesten er nog meer bijkomen. Dat er in Vlaanderen een markt is voor bioproducten bewijzen de volgende cijfers: 60% van alle bioproducten wordt ingevoerd. Ook de vraag naar bioproducten stijgt. Als er meer bioboeren bijkomen kan er een grotere, betere afzet georganiseerd worden, wat dan weer iedereen financieel ten goede komt. Ook in thuisverkoop (hoevewinkel, fruit- en groentenpakketten, enz) zit veel potentieel en ook hoevetoerisme en –recreatie zitten in de lift. Dit zijn allemaal voorbeelden die passen binnen een multifunctionele landbouw die vanuit het Europees beleid Plattelandsontwikkeling worden ondersteund en gefinancierd.

Door niet-bioboeren uit te leggen wat biologische bedrijfsvoering betekent, kunnen al heel wat misverstanden uit de wereld geholpen worden en kan men boeren aanzetten om toch de stap te zetten naar biologische landbouw.

Wat je als gemeente kan doen om boeren bio te leren kennen?

- *Informatievergaderingen over biologische landbouw voor boeren organiseren.*
- *Op gemeentelijke gronden die verpacht worden aan boeren en gronden aangeduid op de bestemmingskaarten als 'agrarisch waardevol', biologische landbouw promoten en aanbevelen.*

MEER INFO OVER OMSCHAKELING NAAR BIOLOGISCHE LANDBOUW:

WWW.BIOTHEEK.BE/LANDBOUWER/OMSCHAKELEN

WWW.BELBIOR.BE

WWW.BIOTHEEK.BE

MEER INITIATIEVEN ROND BIODIVERSITEIT EN NATUURBEHEER (AANKNOPINGSPUNTEN VOOR DE GEMEENTE):

WWW.SAMENWERKINGSOVEREENKOMST.BE

TEKEN IN OF DOE ACTIES ALS GEMEENTE IN HET KADER VAN DE CLUSTER NATUURLIJKE ENTITEITEN. ZIE OOK MEMORANDUM 'KIES VOOR EEN DUURZAME GEMEENTE', WWW.TANDEMWEB.BE

WWW.COUNTDOWN2010.NET:

beken kleur als gemeente, teken in op de countdown en kom op voor de biodiversiteit in je gemeente.

WWW.BEHEERSOVEREENKOMSTEN.BE:

geeft een financiële ondersteuning aan boeren die milieu- en natuurvriendelijke beheersmaatregelen toepassen.

WWW.ZONDERISGEZONDER.BE:

geeft informatie over hoe gemeenten en steden, boeren en burgers kunnen werken aan een wereld met minder chemische bestrijdingsmiddelen.

Biologische landbouw inzetbaar voor een goede bodemvruchtbaarheid

Sinds 1990 kennen we in Vlaanderen een daling van de hoeveelheid organische stof in de bodem, wat een verminderde bodemvruchtbaarheid met zich meebrengt. Deze tendens kan tegengegaan worden door het toepassen van teeltrotatiesystemen met het inbrengen van organische stof op het veld. De hoeveelheid en de manier van inbrengen van organische stof in de biologische landbouw zorgt er voor dat een goede bodemvruchtbaarheid bekomen wordt, en meer nog, dat een verminderde bodemvruchtbaarheid hersteld wordt (Mulier et al, 2006).

Als gemeente biologische landbouwpraktijken stimuleren, betekent meewerken aan het herstel van onze verarmde Vlaamse bodems.

Biologische landbouw helpt mee aan het behalen van de Kyotodoelstellingen

Uit langlopend onderzoek blijkt dat biologische landbouw kan bijdragen tot de vastlegging van CO₂ uit de lucht in de bodem. Volgens dit onderzoek zou biologische landbouw meer koolstof vastleggen dan reguliere landbouw en op die manier als 'sink' bijdragen aan de vermindering van de totale hoeveelheid broeikasgassen in de atmosfeer. Dit onderzoek uitgevoerd in de Verenigde Staten wordt bijgetreden door Nederlands onderzoek (Slingerland et al, 2005).

Als gemeente biologische landbouw promoten, betekent ook meewerken aan het behalen van de Kyotodoelstellingen, namelijk het verminderen van de CO₂-uitstoot.

Biologische landbouw gaat hand in hand met natuurbeheer

Uit één van de meest grootschalige studies over biodiversiteit en landbouw blijkt dat biologische landbouw goed is voor de biodiversiteit (Hole et al, 2005). Op akkers en weiden die biologisch bewerkt worden, komen meer vogels, zoogdieren, vlinders en wilde planten voor. In Vlaanderen gaat de biodiversiteit jaar na jaar achteruit. Zo'n 28% van alle Vlaamse soorten bevinden zich in de gevarenzone.

Als gemeente biologische landbouw promoten, betekent onze rijkdom aan planten en dieren, vooral diegene die afhankelijk zijn van een gezond landbouwgebied, beschermen.

Voorbeelden van praktijken uit de biolandbouw die de biodiversiteit bevorderen zijn: gemengde bedrijfsvoering, gewasrotatie, verbod op gebruik van kunstmatige pesticiden en herbiciden, onderhoud van bomen, houtkanten en stroken met wilde planten en onderzaai.

Biologische landbouw als opstap naar een duurzaam waterbeheer

Binnen Europa staat België nog steeds aan de top wat betreft het jaarlijks gebruik van gewasbeschermingsmiddelen: zo'n 9000 ton actieve of werkzame stoffen. Voor Vlaanderen is dit zo'n 5585 ton actieve stof. Restanten van deze stoffen worden aangetroffen in oppervlaktewater, in grondwater, in regenwater, bodems en waterbodems. Ook in ons voedsel zitten nog altijd pesticidenresten. Biologische landbouw gebruikt geen chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen en meststoffen en voorkomt zo de meeste problemen. Het beperkt aantal middelen dat toegelaten is door de Europese biowetgeving is bovendien snel afbreekbaar en laat geen sporen achter in het milieu.

Ook op vlak van nitraatvervuiling blijft Vlaanderen nog steeds ver boven de Europese norm. Uit recent onderzoek blijkt dat biologische landbouw de meest ideale manier is om de Europese nitraatnorm te behalen. Biobedrijven halen stevast de norm van 50 mg/l die Europa ons oplegt.

Vlaamse gemeenten geven reeds het goede voorbeeld door een ambitieus pesticidenreductiebeleid op openbare terreinen te voeren, in het kader van het decreet houdende de vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten in het Vlaams Gewest, maar ze kunnen nog meer!

Als gemeente biologische landbouw promoten draagt bij tot de vermindering van gevaarlijke en vervuilende stoffen, niet alleen in onze waterlopen, maar meer algemeen in ons milieu en ons lichaam.

Nuttige adressen:

BioForum Vlaanderen

Koepelorganisatie biologische landbouw en voeding
Uitbreidingstraat 470
2600 Berchem
Tel: 03/286.92.78
Email: mijnvraag@biotheek.be
Website: www.bioforum.be en
www.biotheek.be

Belbior

Vlaamse beroepsvereniging voor biologische boeren
Uitbreidingstraat 470
2600 Berchem
Tel: 03/286.92.72
Email: info@belbior.be
Website: www.belbior.be

Probila-Unitrab

Nationale beroepsvereniging van verwerkers en verdelers van de PROducten van de Biologische LANDbouw
Leuvensebaan 368
3040 Sint-Agatha-Rode
Tel: 016/47.01.98
Email: info@probila.be
Website: www.probila-unitrab.be en
www.biogarantie.be

Velt

Vlaamse Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze
Uitbreidingstraat 392c
2600 Berchem
Tel: 03/281.74.75
Email: info@velt.be
Website: www.velt.be

Vredeseilanden

Bio in noord en zuid
Blijde Inkomststraat 50
3000 Leuven
Tel: 016/31.65.80
Email: info@vredeseilanden.be
Website: www.vredeseilanden.be

Landwijzer

Gespecialiseerd vormingscentrum: opleiding biologische landbouw en BD-landbouw en opleiding zorgbegeleider in de landbouw
Uitbreidingstraat 470
2600 Berchem
Tel: 03/281.56.00
Website: www.landwijzer.be

Colofon:

Redactie: Sabine Caremans, BioForum Vlaanderen

Eindredactie: Annemie Lambert, BioForum Vlaanderen

Leesgroep: Wim Vandenbergh (Belbior), Alice Maes (Velt), Anke van Noten (Probila-Unitrab) en Geert Iserbyt (Landwijzer)

Layout: Ogly Doglin'

VU: Marianne Vergeyle, BioForum Vlaanderen

Bio spreekt voor zich.